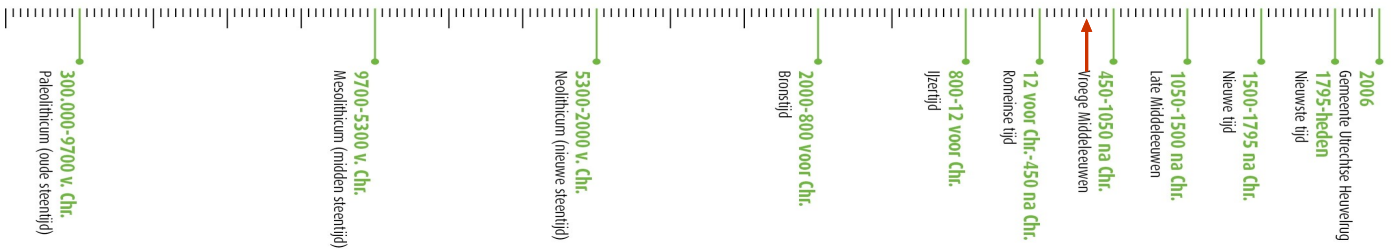

Graven in het groen

Graven in het hart van Doorn - archeologisch onderzoek

Jaargang 1, nr. 1

Vikingen zetten de boel op z'n kop

In de jaren 60 van de negende eeuw werd het hart van het huidige Nederland geteisterd door plundertochten van de Vikingen. Nadat de rust was weergekeerd, wilde de domproost van de Utrechtse Dom- of Sint Maartenskerk weten in welke staat de eigendommen van de kerk verkeerden. Er werd een lange inventarislijst opgesteld van de Utrechtse eigendommen.

'Villa Thorhem cum ecclesia'

Op deze lijst werd 'villa Thorhem cum ecclesia' vermeld, wat vertaald kan worden met 'het landgoed Doorn met kerk'. De kerk die hier wordt bedoeld moet een voorganger zijn van de huidige Maartenskerk in centrum van Doorn die in de twaalfde eeuw is gebouwd. De vermeende negende-eeuwse oorsprong van Doorn en de Maartenskerk werd tot op heden niet door archeologische vondsten gesteund.

Opgraving in uitvoering op het Kerkplein in Doorn. Op de voorgrond is één van de (vroeg)middeleeuwse skeletten zichtbaar.

Een negende-eeuws kerkhof!

De herinrichting van het dorps- en kerkplein in 2009 bood de juiste gelegenheid om archeologisch onderzoek te verrichten naar de oorsprong van Doorn. En met resultaat!

Ten noorden van de kerk zijn meer dan 130 (delen van) skeletten aangetroffen, waarvan de oudste door middel van koolstofdatering, ook wel C14-datering genoemd, gedateerd kon worden tussen 880 en 987 na Chr.

De Maartenskerk in Doorn is gebouwd in de twaalfde eeuw.

Er zijn aanwijzingen dat op deze plaats mogelijk al in de negende eeuw een voorganger van de huidige kerk heeft gestaan. Archeologisch onderzoek naar het kerkhof rondom de kerk heeft in 2009 letterlijk licht geworpen op de zaak.

Koolstofdatering

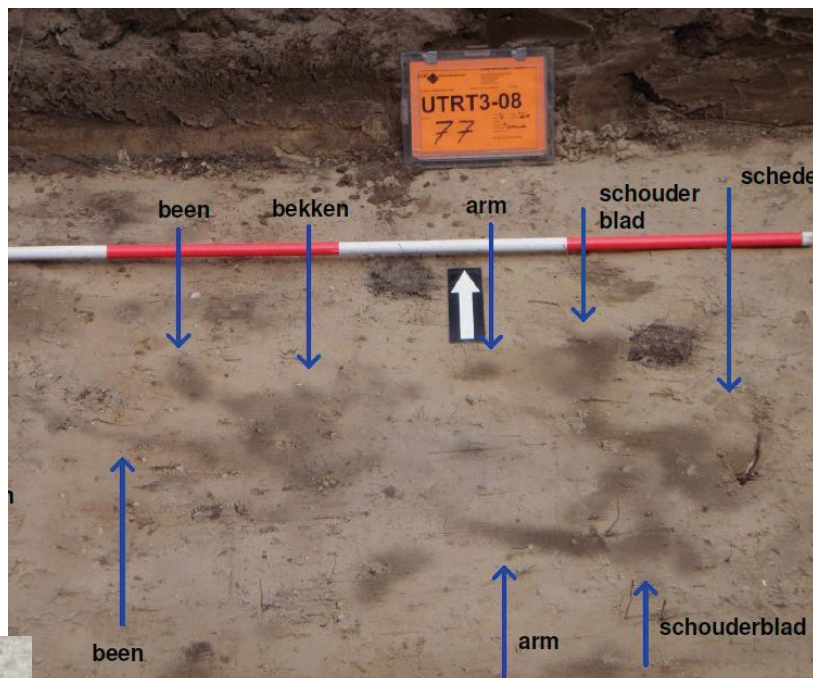
In de atmosfeer rond de aarde bevindt zich een instabiele radioactieve koolstofvorm, door chemici C14 genoemd. Alle levende organismen (planten, dieren en mensen) nemen deze koolstof op, bijvoorbeeld door het eten van planten. Wanneer het organisme overlijdt, stopt de inname van deze radioactieve stof. Dan begint een chemisch proces van radioactief verval.

Hierbij verliest het koolstofdeeltje zijn radioactiviteit. Dit verval is aan tijd gebonden. Door de mate van radioactiviteit in een overleden organisme te meten, kan bepaald worden wanneer deze ongeveer is overleden. Deze techniek is alleen geschikt voor datering van zeer oude organismen.

Priesters en wederopstanding

De graven die zijn aangetroffen naast de kerk op het Kerkplein in Doorn dateren vanaf het einde van de negende eeuw. Onder het niveau van het oudste door koolstofdatering gedateerde skelet is een nog oudere begraafing aangetroffen. De beenderen van dit skelet waren geheel vergaan en hadden alleen nog een donkere verkleuring in de bodem achtergelaten. Dit lijksilhouet, zoals dergelijke sporen genoemd worden, dateert mogelijk uit de vroegere negende eeuw.

Boven: Afdruk van een skelet uit de negende eeuw na Chr. Is dit de eerste priester van Doorn?

Links: een van de skeletten van het Kerkplein.

Opvallend genoeg is juist dit oudste skelet op een andere wijze begraven dan de overige skeletten. Alle skeletten zijn begraven met het hoofd aan de westkant en de voeten richting het oosten. Geheel volgens de christelijke traditie zodat de gelovigen bij de wederopstanding naar het oosten kijken. Het oudste skelet ligt echter andersom.

Deze richting was voorbehouden aan priesters. Deze zouden volgens katholieke gebruiken tijdens de wederopstanding met hun gezicht naar de gelovigen gekeerd moeten staan om hen te kunnen leiden. Misschien hebben we hier te maken met de eerste priester van Doorn, die vanaf de stichting van de kerk verantwoordelijk was voor de kerstening en zielenheil van de bewoners van de omgeving.

Herdenken

De middeleeuwse skeletten worden onderzocht door de Universiteit van Amsterdam. Dit onderzoek schijnt mogelijk licht op de manier van leven op de Heuvelrug in de middeleeuwen.

De 'jongere' skeletten van na 1700 zijn uit respect herbegraven. Het grootste gedeelte is bijgezet op de gemeentelijke begraafplaats in Doorn. Twee skeletten zijn als *pars pro toto* herbegraven op de oorspronkelijke rustplaats naast de kerk in Doorn. Een bronzen plaquette ter plaatse herinnert de voorbijganger aan de begravenen.

COLOFON

Dit is een uitgave van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Tekst: Annemarie Luksen-IJtsma

Foto's: ADC Archeoprojecten

Voor meer informatie: www.heuvelrug.nl
of email: archeologie@heuvelrug.nl

Archeologie

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG